

Historische Kring Maarssen

25e Jaargang no. 1, februari 1998

CAFE-RESTAURANT

„GEESBERGE”
aan de Vecht

MAARSSSEN

voor al
uw bruiloften en partijen

Michel en Cokky Heinsius
Zandpad 23 - Maarssen
Telefoon: 0346-561435

AANNEMERSBEDRIJF

BRINKHOF

- * Nieuwbouw
- * Verbouw
- * Onderhoud
- * Renovatie

Nederlands Verbond
van Ondernemers
in de Bouw

Machinekade 6
MAARSSSEN

Tel.: 0346-561456
Fax: 0346-550579

**GEURTSSEN-
KOETSVELD**

- * assurantien
- * financieringen
- * hypotheke
- * leasen
- * pensioenen

Raadhuistraat 15
3603 AV Maarssen
Tel.: 0346-561680/567757

3601 ed maarssen tel. 0346-569290

REO'S
STOFFENBOETIEK

kaatsbaan 32

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en Omstreken onder nummer 40476918.

Bestuur: J.H. Sagel, voorzitter, B. Visschedijk, secretaris, Postbus 90, 3600 AB Maarssen, tel.: 0346-567596, Mevr. G.M. Willekes-van Putten, penningmeester, giro 2907376, H. Blaauw, Mevr. M.C. Hatzmann-Scheltema, Mevr. H. Pouderoyen, W. Klever, B. de Ruiter en A. de Zwart.

Lid van verdienste: Mevr. J.G. Zwijns-Brink (20-02-84) en drs. W. Smits (10-02-94).

Erelid: N. van Tricht (10-02-94), Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman (09-02-95).

Redactie: Mevr. M.C. Hatzmann-Scheltema, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman.

Redactie-adres: Mozartlaan 5, 3603 BD Maarssen, tel.: 0346-565471.

Lidmaatschap: De leden bepalen zelf op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering de contributie voor het lopende jaar. Deze bedraagt thans f 21,- voor leden, f 15,- voor jeugdleden en het tweede en elk volgende lid op hetzelfde adres. Een tweede lidmaatschap, maar dan zonder periodiek is ook mogelijk en kost slechts f 10,-.

Voor meer informatie en eventueel aanmelden als lid van de Kring kunt u schrijven naar de Historische Kring Maarssen, Postbus 90, 3600 AB Maarssen, of contact opnemen met de ledenadministratie, Mevr. G.M. Willekes-van Putten, Bloemstede 51, 3608 TH Maarssen, tel.: 0346-573173.

Werkgroep archeologie: H. Blaauw, Bloemstede 193, 3608 TB Maarssen, tel.: 0346-562425.

Verkoop losse nummers: B. de Ruiter, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR Maarssen, tel.: 0346-563599.

ISSN: 1384-0967

25e Jaargang no. 1, februari 1998

Verschijnt 4 x per jaar

Kringnieuws

Algemene ledenvergadering op 19 februari 1998 en het behangselschilderij van Elsenburg in Museum Maarssen

Op donderdag 19 februari 1998 houdt de Historische Kring Maarssen haar jaarlijkse algemene ledenvergadering. Zie de convocatie elders in dit periodiek.

Aanvankelijk was een andere datum gepland, maar de spreekster na de pauze kon alleen op de 19e. De vergadering vindt mede daarom plaats in de grote zaal van 't Zand in Maarssen. Voor de pauze is, zoals gebruikelijk, het huishoudelijk gedeelte.

Na de pauze een bijzonder onderwerp. Enige tijd terug kreeg het Museum Maarssen de beschikking over een groot behangselschilderij waarop het vechtbuiten Elsenburg staat afgebeeld. Bij de officiële overdracht hield mw Reinildis van Ditschuyzen uit Den Haag een lezing over de ontwikkeling van behang en behangselschilderijen. Uiteraard ging ze daarbij ook in op het stuk dat nu in het Museum Maarssen hangt. Dit interessante verhaal over een voor velen onbekend onderwerp had toen maar een beperkt gehoor. Daarom hebben we haar gevraagd om het nog eens over te doen en wel na de pauze van onze ledenvergadering. Zeer de moeite waard!

Lezing op 7 mei 1998 - Boerderijen in de Vechtstreek

In Arnhem bevindt zich het Nederlands Openluchtmuseum, velen zullen het kennen. Minder bekend is dat zich op dezelfde plek ook de Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek bevindt. Deze stichting heeft als voornaamste doel het bundelen van documentatie en onderzoek van de geschiedenis van

Nederlandse boerderijen.

Nog maar enkele generaties geleden was Nederland een agrarisch land. Boerderijen vormen dus een essentieel onderdeel van het cultureel erfgoed. De snelle ontwikkelingen in de landbouw maken dat oude gebouwen niet meer voldoen. Ze verdwijnen of worden verbouwd, waardoor waardevolle informatie over ons verleden verloren dreigt te gaan.

Het archief van de SHBO bevat meer dan honderdduizend oude en nieuwe foto's van boerderijen uit het hele land, waarvan vele uit de Vechtstreek. Niet alleen grote en rijke boerderijen, maar ook simpele bedrijven, tot plaggenhutten aan toe. Ze geven een beeld van de vele boerderijvormen en van het leven en werken in het verleden.

Op donderdag 7 mei 1998 komt de directeur van de SHBO, mw E.L. van Olst voor een lezing naar Maarssen. Voor de pauze zal ze een algemeen beeld geven van de ontwikkeling van de boerderij in Nederland. Grondsoort, beschikbare bouwmaterialen, welvaart, status en mode speelden een rol. Na de pauze komen de boerderijen van de Vechtstreek aan de orde, in het bijzonder die uit Maarssen en omgeving. Mevrouw Van Olst zou het op prijs stellen als mensen die meer weten over boerderijen in de buurt (waaronder bewoners en oud-bewoners van die boerderijen) de avond zouden bezoeken. Het is meermalen gebeurd dat ze foto's liet zien van boerderijen waarvan bewoners in de zaal zaten; zij konden vaak waardevolle extra informatie geven.

De lezing vindt plaats in de Open Hof, Kerkweg 60, Maarssen; aanvang 20.00 uur. Zoals bij al onze lezingen hebben leden vrij toegang en betalen niet-leden f 2,50.

Jaarlijkse excursie op zaterdag 16 mei 1998 naar het Zuiderzeemuseum en Enkhuizen

Onze jaarlijkse excursie gaat ditmaal naar het Zuiderzeemuseum. In dit museum kunt u dwalen door de tijd. Vooral de periode 1880 - 1930 komt hier tot leven, maar er is ook een boerderij uit de brons-tijd. Het buitenmuseum is opgezet als een oud Zuiderzeestadje, met meer dan 130 woningen, winkels, werkplaatsen, buurtjes en straten. In veel panden kunt u zelf een kijkje nemen. Ambachtslieden zijn aan het werk en u kunt een praatje maken met de mensen uit Urk anno 1905. Bij een huisvrouw in haar krappe eenkamerwoning schuift u aan tafel: u gaat terug in het verleden.

Deze reis door het verleden is niet alleen leerzaam, maar ook leuk en spannend!

We vertrekken met de bus op 16 mei om 9.00 uur bij de brandweerkazerne aan het Harmonieplein. Na een uurtje stoppen we voor koffie met iets lekkers. Om ongeveer 11.15 uur zijn we bij de boot naar het museum. Daar krijgen we eerst een rondleiding met gids, vervolgens krijgt iedereen twee uur de tijd om zelf het museum verder te verkennen. Tussen de middag wat eten doet men op eigen houtje, al dan niet zelf meegebracht. In het museum zijn diverse eetgelegenheden.

Van 14.30 tot 15.30 uur is er gelegenheid om het fraaie stadje Enkhuizen te bekijken. U krijgt daarvoor een gidsje met plattegrond, maar u bent vrij om te gaan waar u wilt. Daarna vertrekken we, zodat we rond 17.30 uur weer in Maarssen zijn.

De prijs bedraagt, inclusief busreis, entree, gids en koffie 's ochtends, voor leden f 37,50 en voor niet-leden f 42,50.

Voor leden met een Museumjaarkaart is de prijs slechts f 27,50, maar dan moeten ze wel hun kaart laten zien bij het museum. Niet-leden met MJK betalen f 32,50. Opgeven kan door overmaken van het verschuldigde bedrag op gironummer 2907376 ten name van de penningmeester van de Historische Kring Maarssen te Maarssen. Vermeld u wel dat het om de excursie gaat en het aantal leden resp. niet-leden en of ze al dan niet een MJK hebben.

6 juni 1998 - Jaarmarkt in Maarssen

Elk jaar vindt in Maarssen-Dorp een jaarmarkt plaats waarin, naast allerlei andere instellingen, de Historische Kring een kraam heeft. Doorgaans vindt u ons op de Langegracht, niet ver van café Ome Klaas. Op de kraam verkopen we de bekende artikelen van de Kring, zoals de sets ansichtkaarten en het boek over de opgravingen bij Cruydenborgh en Endelhof. Geschenklidmaatschappen zijn er verkrijgbaar, ook kan men ter plaatse lid worden. Uiteraard bent u ook welkom voor een praatje, dan kunt u meteen kijken naar onze verzameling foto's en prenten van oud-Maarssen.

Genealogische Contactdag Midden-Nederland

Op zaterdag 21 maart 1998 vindt weer een Genealogische Contactdag plaats van de Nederlandse Genealogische Vereniging.

Locatie: Scholengemeenschap 'Laar en Berg', Langsakker 4, 1251 GB Laren.

Deze dag wordt en werd al eerder georganiseerd door de afdelingen van Midden-Nederland, te weten Amersfoort e.o., Gooi en Eemland en Utrecht e.o.

Zo'n dag biedt de gelegenheid contacten te leggen met andere onderzoekers en de mogelijkheid gegevens uit te wisselen.

Er zullen stands aanwezig zijn waarin archiefdiensten, historische verenigingen, enz. informatie geven over archieven en verzamelingen die zij beheren.

Benno Visschedijk, secretaris

Bij de voorplaat

Het opschrift op de prentbriefkaart, die dit jaar ons periodiek siert, is wat misleidend.

De fotograaf stond op de Diependaalsedijk ter hoogte van de Kortelaan.

'In de lanen' was de officiële naam van het gebied begrensd door de Klokjeslaan, Zogweteringlaan en Diependaalsedijk.

De nummering van de huizen in 'In de lanen' liep, volgens het bevolkingsregister 1900 - 1923, van nummer 107 tot en met 136.

In mei 1930 verhuisde J.J. van Thiel nog naar 'In de lanen 131/2', maar in 1931 verhuisde G. van der Meyden van 'In de lanen 131' naar Driehoekslaen 13. Naar aanleiding hiervan veronderstel ik dat de Klokjeslaan, de Kortelaan en de Driehoekslaen omstreeks januari 1931 hun namen kregen.

Links is op de kaart nog het toegangshek van de laan naar Endelhoven te zien. Rechts ligt nog maagdelijk een boomgaard met wat jong vee. Nu is deze hoek geheel bebouwd.

A.H. Hogenhout-Hofman

Kring Kroniek

13-11-1997, lezing Theekoepels in de Vechtstreek

Wim Meulenkamp uit Utrecht, onder meer schrijver van een boek over theekoepels, hield over dit onderwerp een goedbezochte lezing. Jammer genoeg bleek de lezing, in tegenstelling tot onze verwachting, wat weinig informatie over de Vechtstreek te bevatten.

Het project Brieven aan de toekomst

Wanneer toekomstige onderzoekers het leven willen beschrijven anno 1998 zullen ze allerlei vragen hebben over het dagelijks leven. Hoe beleefden gewone mensen hun dagelijkse ervaringen? Juist over de gewone en vanzelfsprekende zaken is vaak maar weinig bekend. Van onze voorouders weten we soms de eenvoudigste feiten niet: wat voor kleding droegen ze, hoe hadden ze hun huis ingericht en wat aten ze? Hoe stonden ze in het leven, wat voor werk deden ze?

Om deze vragen in de toekomst te kunnen beantwoorden is door een aantal instellingen voor volks-cultuur in Nederland het project "Brieven aan de toekomst" bedacht. In ons land is dit nieuw, maar in enkele Scandinavische landen is het al een groot succes.

Aan alle Nederlanders zal gevraagd worden op 15 mei 1998 een brief te schrijven aan de toekomst. Ze beschrijven hun dagelijkse bezigheden en hun belevenissen. Hoe hebben zij deze bijzondere dag doorgebracht en beleefd?

Wij hopen als Historische Kring dat velen uit ons dorp geïnspireerd zullen worden hieraan mee te wer-

ken. Als lid van de Kring bent u zelf ook nieuwsgierig naar vroeger. Juist de informatie van alledag kan heel boeiend zijn.

Als u wilt meeschrijven, kunt u contact opnemen met Hanny Pouderoyen tel. 0346-569133, Fazantenkamp 576, 3607 DG Maarssen, die het project voor Maarssen coördineert.

Alle brieven worden zorgvuldig behandeld. Als eerste resultaat verschijnt er een boek met een selectie van de brieven. In het Nederlands Openluchtmuseum zal een tentoonstelling van de brieven worden ingericht.

Boeken en kronieken op het gebied van de geschiedenis kunt u lenen in onze bibliotheek. Voor leden zijn hieraan geen kosten verbonden. Anderen betalen een statiegeld van f 25,- per boek. De bibliotheek bevindt zich in onze ruimten in Silversteyn boven Museum Maarssen en is alleen na telefonische afspraak te bezoeken. Voor de woensdagmiddag kunt u zich in verbinding stellen met mevr. Broeksma, tel.560984, voor de avonden kunt u contact opnemen met mevr. Zevenbergen, tel.573929 of met mevr. De Ruiter, tel.563599.

Boerderij 'De reizende man' gefotografeerd vanaf de Straatweg door Mw H. Pouderoyen, zomer 1997.

Oproep aan leden en lezers

De heer E.A. Mastenbroek, eigenaar van de boerderij de Reizende Man aan de Abel Tasmanlaan 3, heeft twee jaar geleden aan iemand uit Maarssen, waarvan hij zich de naam niet meer kan herinneren, het volgende uitgeleend :

- Het **koopcontract** van de boerderij aan de Abel Tasmanlaan die toen gekocht werd door de heer Van Voorst van Beest.
- Een heel oude **VVV-gids** uit 1915 of daaromtrent.

Als deze zaken in uw bezit mochten zijn of u weet bij wie ze zich bevinden, neemt u dan even contact op met de heer Mastenbroek, die ze erg graag terug zou willen hebben.

NIEUWJAARSWENSCH

van den Aschman W. H. HOEVERS,
op 1 JANUARI 1928.

Toen ik het hooge ambt van aschman hier aanvaardde,
Het ambt, waarvoor ik toch de nitverkoren' was,
Had ik geen flauw besef, van 't geen ik thans ontwaarde,
Dat bij dit mooi beroep ook dichten kwam te pas.
Mijn voorganger, 't is waar, zat daarvoor niet te beven,
Een versje maken was voor hem een peuleschil,
Hij zou hierin aan Vondel nog een lesje kunnen geven,
Hij schudt ze uit zijn mouw, zooveel als hij maar wil.
Maar ik heb met dat rijmen een heele boel te stellen,
't Valt verdraaid niet mee, weest daar verzekerd van,
En 'k zou op Nieuwjaarsdag toch graag eens wat
[vertellen,

Want 't is de een'ge dag, dat ik iets vertellen kan.
 Het oude jaar ging heen met lief en leed en zorgen
 Laat slechts herinnering na aan den vervlogen tijd!
 Wat houdt het nieuwe jaar voor ons nu weer verborgen?
 Zal 't vreugde zijn of leed, geluk of narigheid?
 Maar laten wij voorloopig daar maar niet om malen,
 Maar opgeruimd en blij het nieuwe tegemoet,
 Wat je wordt thuis gestuurd, behoef je niet te halen,
 Dus niet-daarom gezeurd, vooruit met frisschen moed!
 'k Wensch den Burgemeester en geestelijke Heeren
 Mitsgaders allen Leden van den Gemeenteraad,
 Dat zij in '28 met eendracht steeds regeeren
 En hun persoonlijk leven naar hartewenschen gaat!

Den burgers van Maarssen en Maarsseveen benevens
 Wensch ik een jaar van voorspoed voor allen, groot en
 [klein,
 Vrij van ramp en zorgen, vrij van ziekte tevens
 En voor den boerenstand regen en zonneshijn!
 Hebt gij verdriet of zorgen, wat ieder kan gebeuren,
 Maakt U niet overstuur, handelt cordaat en vlug,
 Stopt ze in 't vuilnisvat en zet het voor Uw' deuren
 Ik haal ze bij U weg en breng ze nooit terug.
 Ik wensch dat Maarssen dan dit jaar goed moog'
 [floreeren,
 Er overvloed van werk steeds bij een ieder zij,
 Dat men 't verdiende geld ook hier dan zal vertoeren,
 Dan vaart geheel de plaats en ieder goed erbij!
 De winkelweek heeft laatst toch het bewijs gegeven
 Dat bij de winkeliers van alles is te koop
 En die van uitgaan houdt, kan dit ook hier beleven,
 Wij hebben toch tooneel, muziek en Bioscoop!
 Waarom elders gezocht dat wat Gij hier kunt vinden?
 Sluit U steeds meer aaneen, begunstigt steeds elkaar!
 Dan wordt het voor ons allen, voor magen en voor
 [vrinden
 Een rijk en een gelukkig, voorspoedig Nieuwe Jaar!

Met toestemming van den Weledelachtb. Heer
 burgemeester van Maarssen en Maarsseveen.

De Langegracht te Maarssen

Nu we bijna klaar zijn met onze wandeling op het grondgebied van het voormalig huis Ter Meer slaan we een nieuwe weg in.

Dit keer gaan we de heer Bloemendaal volgen op zijn wandeling langs de Langegracht. Eerder hield hij over dit onderwerp een lezing met dia's ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van de HKM.

Schoutensteeg werd Schoutenstraat.

Dit pand heeft tot 1940 gestaan op de hoek van de Langegracht en de Schoutensteeg. In het pand hebben vanaf 1861 tot de sloop in 1940 kleine middenstanders gewoond. De eerste bewoner die ik aantrof was Kors Ruis, de slagere-knecht, voor vele oude Maarssenaars een bekende. Kors Ruis begon al gauw voor zichzelf, op de Langegracht nummer 1, een kleine kruidenierswinkel die hij 45 jaar lang leidde tot 1906. Na Kors zijn 'pensionering' vestigde zich Johannes Daniël de Heul, de timmerman, in het pand en zette zijn vrouw Carolina Ruis het zaakje voort tot 1931.

Na de kruidenier en de timmerman volgde er een kapper, Hendrik C. Roos, die 10 jaar later moest verhuizen naar Langegracht 48, waar hij in 1949 werd opgevolgd door Cor Verton.

Hendrik Roos kwam al na twee jaar nadat hij op nummer 1 gestart was in de onzekerheid, hij moest omzien naar een ander pand.

Wat was er aan de hand?

De Schoutensteeg, rechts van zijn zaak, moest verbreed worden, Langegracht nummer 1 en 1A moesten verdwijnen.

Van nummer 1A, het achterhuis, weten we dat al in 1849 daar de schippersknecht Ernst Veerkamp woonde met zijn gezin en een kostganger, gerechtsdienaar, Jan Winter.

Achter de Langegracht 1 en 1A lag nog een pand, Schoutensteeg 6, waar o.a. badmeester Jan Roks, van badinrichting Van Ede, in 1926 woonde.

Begin 1932 besloot de Maarssense Raad de voornoemde panden 1, 1a en 6 aan te kopen voor de somma van f 12.400,-. Hierdoor werd het mogelijk 'te zijner tijd' tot verbreding van de Schoutensteeg over te gaan. De reden was dat de steeg, die het Zandpad met de Achterstraat (nu Nassaustraat) verbond een sluiproute was! Een ieder, die vanuit Utrecht naar Hilversum wilde reizen, moest door de tol in Maartensdijk. Om het tolgeld te ontlopen reed men vanuit Utrecht

Langegracht nummer 1.
(Maarssen in oude ansichten foto nr.28)

via het Zandpad, door de Schoutensteeg naar Tienhoven en via Loosdrecht naar Hilversum.

In 1932 werd er al gesproken van **zeer druk** verkeer door de Schoutensteeg. Om dit drukke verkeer in goede banen te leiden en omdat de aanschafprijs van de genoemde gebouwen matig was volgens de Raad, werd tot aankoop overgegaan. Het was beslist niet de bedoeling om 'reeds dadelijk tot verbreding over te gaan'. De aankoop was mogelijk, omdat er zo'n f 69.000,- in het reservefonds aanwezig was. In een brief van B en W aan Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht deelde men mee, dat 'onze ge-

meente financieel sterk staat' en dat er zelfs vanwege deze aankoop geen belastingverhoging hoefde plaats te vinden in 1932. Er zou zelfs 'geen bezwaar zijn om de heffing te matigen'.

Het zou nog acht jaar duren, voordat men overging tot de sloop van deze kant van de Schoutensteeg. Begin 1940 werden de Maarssense aannemers, door de gemeente, verzocht in te schrijven voor de sloop van genoemde percelen. Aannemer J.J. van Droogenbroek was de laagste inschrijver, met een aanneemsom van f 24,-. Droogenbroek huurde Jan Pothuizen, uit de

Strick Van Linschotenstraat, in om de klus te klaren. Jan Pothuizen had ervaring met dit soort sloopwerk. Hij had ook het oude brugwachtershuis aan de Kaatsbaanbrug klein gekregen.

Zo was de toename van het verkeer op deze 'sluiproute' de oorzaak van het verdwijnen van nummer 1 en 1A van de Langegracht. Er is dus niets nieuws onder de zon.

C.W.P. Bloemendaal

Bron: Gemeente archief Maarssen

Een foto uit de oude doos

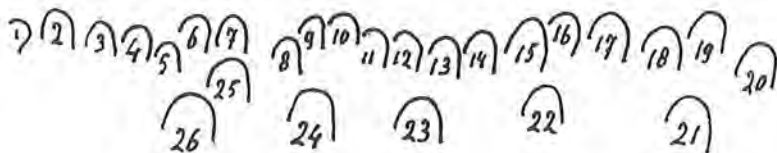
Op de foto ziet u de rooms-katholieke gemengde zangvereniging St. Caecilia Maarssen, die op 10 april 1919 werd opgericht. De foto werd genomen ter ere van het 12 1/2 jarig bestaan. In die tijd was Monseigneur Alfrink kapelaan bij de Heilig Hart parochie, van 1930-1933. Dirigent van het koor en ook op de foto te zien was in die tijd Hendrik Vendrik (nr.22). Toen had ieder zichzelf respecterend muziekgezelschap een vaandel dat bij deelname aan concoursen goed van pas kwam. Tegenwoordig zult u dit vaandel aantreffen naast het orgel in de Heilig Hartkerk aan de Breedstraat.

De koren die tegenwoordig de eucharistie-viering verzorgen heten: Concordia (dameskoor), Pancratius (herenkerk), het gemengde en jongerenkoor Ariënza. (genoemd naar de bekende pastoor Ariëns). Niet alle namen van de koorleden op de foto zijn ons bekend, misschien zijn er onder de lezers nog

die zichzelf of anderen herkennen. Graag horen wij dat dan van u.

Wim Klever

De foto kregen wij van H. van Walderveen, bestuurslid van de Historische Kring Breukelen.

Namen van de koorleden:

1. W. Knevel, 2. mw. Van Doorn, 3. mw. Van Velzen, 4. kapper Verkroost, 5. mw. Van Velzen, 6. Beer Slager, 7. mw. Thebbes, 8. Annie Elbers, 9. mw. Gabriël, 10. ? , 11. ? , 12. W. Lohman, 13. mw. M. Buys, 14. ? , 15. mw. Slager, 16. W. van Liempdt, 17. mw. Van Doorn, 18. Jo Heus, 19. R. van Schaik, 20. Koelman, 21. Anna van Velzen, 22. dirigent H. Vendrik, 23. Kapelaan Alfrink, 24. W. Tander, 25. mw. Gabriël, 26. slager Thebbes.

Het landgoed Ter Meer

deel 9

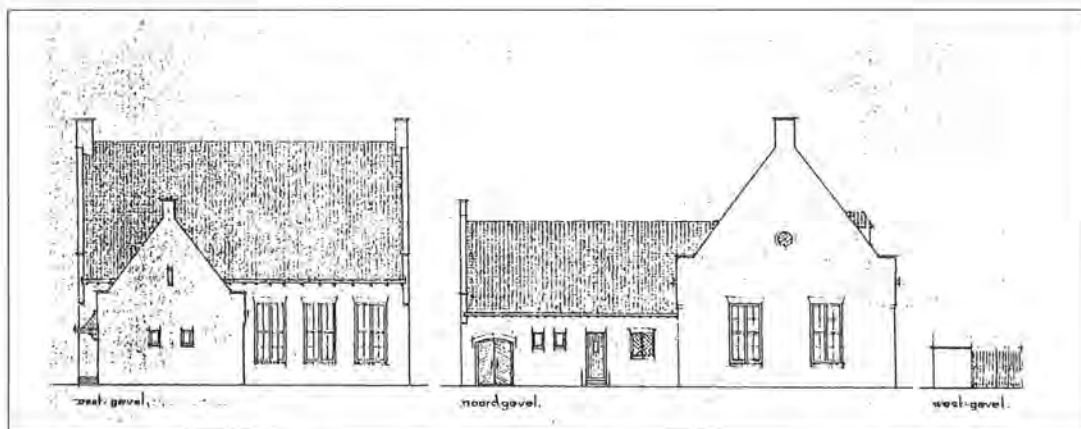
Het postkantoor aan de Julianaweg dat er nooit kwam

In de vorige aflevering zijn we gekomen tot aan de Julianaweg. De heer Mook sr. heeft reeds een deel van de vechtkant behandeld in deel 6. en daar wilde ik nu verder gaan.

Na de brandstoffenhandel 'De Voorzorg' van J. Haverkamp was er geen bebouwing meer tot aan de Parkweg. In 1938 waren er echter wel plannen om een gedeelte van dit terrein te bestemmen voor een nieuw postkantoor. Het oude postkantoor aan de Raadhuisstraat werd te klein en men keek uit naar een geschikte plek om een groter en doelmatiger gebouw neer te zetten. Het stuk grond tegenover de fraaie burgerhuizen aan de Julianaweg was daarvoor zeer geschikt, mede omdat het wenselijk was het postkantoor in het centrum van het dorp te handhaven.

Op 16 november 1938 stuurde het Ministerie van

Financiën, afdeling Rijksgebouwendienst een brief aan Burgemeester en Wethouders van Maarssen waarin gevraagd werd of de gemeente kon instemmen met het bebouwen van het braakliggende stuk grond aan de Julianaweg, bestemd voor een Post- en Telegraafgebouw. De gemeente nam hierover eerst contact op met de N.V. Voor Beheer over Effectenbezit Maarssen, die reeds vijf dagen later, op 21 november meedeelden dat zij een strook grond aan de Staat der Nederlanden verkocht hadden. Op het terrein rustte echter een servituut, waarin bepaald was dat 'slechts eerste klas villa's' op dit terrein mochten worden gebouwd en daarvan moest ontheffing verleend worden. Dat ging echter niet zomaar. Pas op 21 maart 1939 beantwoordde de gemeente de brief van het Hoofdbestuur van de Rijksgebouwendienst, nadat wethouder Van Voorst van Beest op 4 februari al overleg had ge-

voerd in Den Haag met het Hoofdbestuur der PTT over de bouwplannen. De gemeente schreef in haar brief o.m. *'In het vertrouwen dat u erin zult slagen om een sierlijk, in de omgeving passend postkantoor te bouwen, dat naar ons oordeel het aanzien der gemeente op die plaats zal verhoogen, is de Raad bereid Uw verzoek in te willigen. Door grondig overleg van Uw architect met ons college zal naar wij hopen ten aanzien van den bouw volledige overeenstemming worden bereikt'*. De ontwerper van dit nieuwe postkantoor zou er rekening mee moeten houden *'dat zowel de gevel aan de Vechtzijde, als die aan de straatzijde fraai van aanzien is en dat het gehele gebouw goed moet passen in de landelijke omgeving in het hartje van ons dorp'*. Een gebouw *'dat het uiterlijk zou hebben van een betonnen blokkendoos of een aaneenschakeling van platte kisten'* werd niet toegelaten. Als aan bovenstaande eisen werd voldaan was de Raad bereid haar goedkeuring te hechten aan de bouw van een postkantoor op die plek.

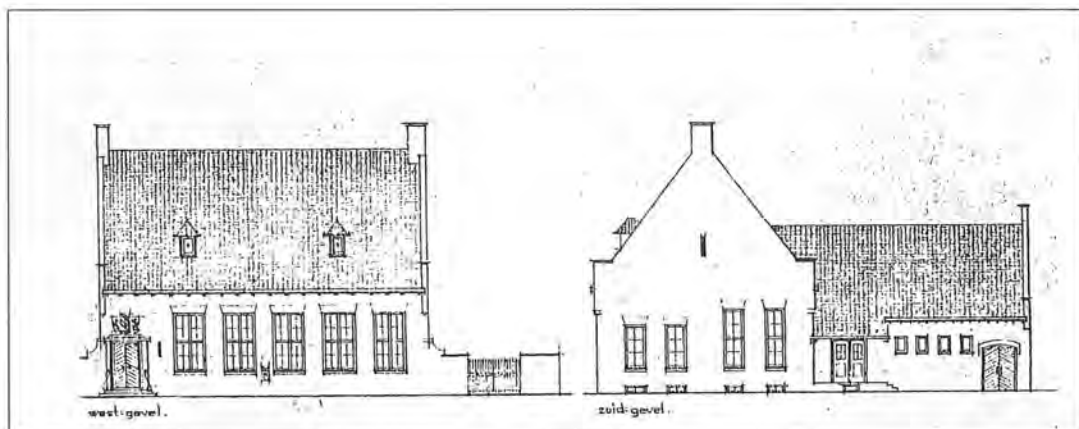
Het bouwplan moest ook worden goedgekeurd door de Provinciale Utrechtse Welstands Commissie, de P.U.W.C., vertegenwoordigd door de architect G. Adriaans uit Amersfoort. Het eerste ontwerp werd op de werkvergadering van 1 juni afgekeurd. Het miste het karakter van de bebouwing aan de Vecht. (Deze P.U.W.C bestaat zeker niet meer, gezien het nieuwe gemeente kantoor!).

Men voelde hier zeker al nattigheid. Want op 1 juni had burgemeester Haselaar aan PTT in Den Haag inzage gevraagd in de foto's van nieuw gebouwde postkantoren, die wethouder Van Voorst van Beest waren getoond bij zijn bezoek in februari. Op 20 juni moest dit verzoek herhaald

worden en drie dagen later kwamen er twee mappen met foto's van de nieuwe kantoren in Doorn en Veenendaal, in de bus. Op 19 juli blijkt uit een schrijven van B en W aan PTT dat er overeenstemming is bereikt over een passend ontwerp, maar dat er geen directeurswoning beschikbaar was, dus dat ook daarover nog gepraat moest worden. Er moest nu nog meer grond worden aangekocht en het kantoor kwam 4 meter dichter aan de Vecht te staan, maar er kwam toestemming. Ook van de P.U.W.C. Gebouwd werd er echter niets. In juli 1940 vinden we nog een brief van de N.V. Voor Beheer over Effectenbezit met betrekking tot de ontheffing van het servituut. Zij hadden namelijk van het Kantoor der Registratie en Domeinen te Breukelen een schrijven ontvangen waarin deze dienst hen verzoekt: *'er voor te willen zorgen, dat er tussen Gemeente en N.V. een overeenkomst wordt opgemaakt, waarbij de Gemeente afstand doet van de erfdienstbaarheden welke er op dit pand rusten'*. In antwoord hierop gaf B en W van Maarssen aan dat het Raadbesluit van 2 maart 1939, waarin het servituut werd opgeheven een verdere overeenkomst tussen de gemeente en de N.V. overbodig maakte!

Intussen was ene Adolf Hitler met zijn goed uitgeruste leger ons land binnengevallen. We hadden geen schijn van kans. Door onze gebroken gewoontjes politiek was er onvoldoende materiaal voor een adequate verdediging. Na 5 dagen was Nederland in handen van de bezetter.

Het plan voor een nieuw postkantoor werd in de ijskast gezet. Pas in 1959 begint men met de bouw van een postkantoor op die plek aan de Julianaweg waarop, zoals men nu nog zien kan, het servituut niet meer van toepassing was, want

dat was al in 1939 afgehandeld. De bouwkosten waren ook 7 x zo hoog als geraamd in 1940, n.l. f 180.000,-.

dorp met een postagentschap bij de slager.

C.W.P. Boemendaal

Inmiddels is ook dit gebouw niet meer als postkantoor in gebruik en doen wij het in Maarssen-

Bron: Gemeente archief Maarssen

Beurtschipper te Maarssen

Naar aanleiding van het verhaal over de beurtvaart in het Periodiek nr. 3 van augustus 1997 waarin ook de naam Reimus werd genoemd, ging ik enige tijd geleden op bezoek bij de heer J.H. Reimus in Oud-Zuilen, die gedurende 27 jaar schipper was op de Cinchona, de sleepboot van de Nederlandse Kinine Fabriek.

De heer Reimus vertelt dat ook zijn familie is verbonden met de beurtvaart in Maarssen.

'De overlevering zegt dat mijn overgrootvader uit Reims is gekomen, vandaar de naam Reimus, in gezelschap van Jan van Speijk, die van 'Ik geef me niet over, dan liever de lucht in'. Ze kwamen in Amsterdam in het weeshuis terecht, dus ze zullen wel jong geweest zijn. Vanuit Amsterdam gingen ze allebei varen, mijn overgrootvader bij de zandschippers in Vreeswijk en Jan van Speijk bij de marine'.

Dit mooie verhaal behoefde enige historische achtergrond en de geraadpleegde encyclopedie berichtte als volgt :

Jan Carel Josephus van Speijk, geboren Amsterdam 31-1-1802 overleden Antwerpen 5-2-1831. Ned. Marine officier, nam in 1830 deel aan het bombardement van Antwerpen tijdens de Tien-

daagse Veldtocht. Het opblazen van zijn schip met iedereen die aan boord was, toen het tegen de kade was gevaren en door de Antwerpenaren werd bestormd, droeg bij tot het moreel der Noord-Nederlandse bevolking en gaf aanleiding tot uitbundige verheerlijking van Van Speijk.

In die uitbundige verheerlijking zou het wel eens kunnen zitten, want de overgrootvader van de heer Reimus werd ook geboren te Amsterdam in het jaar 1798 en staat ingeschreven onder de naam Hubert Franzwaa (Français) Louis Reimus of Rijmus of Reinius, ouders onbekend. Men wist niet goed hoe men de naam moest schrijven en waarschijnlijk wist Opa Reimus dat zelf ook niet, maar zijn voorvaderen waren zeker wel uit een frans sprekend land afkomstig, zelfs misschien wel uit Reims, dat kun je uit de naam François wel opmaken. Van Speijk, zowel als Reimus wer-

De Cinchona in de zestiger jaren, gefotografeerd in de Zaanstreek.

Foto: Archief HKM-MuMa, ter beschikking gesteld door de heer J.H.H. Heuschen.

den in Amsterdam geboren, dus kwamen ze niet gezamenlijk uit Reims, maar misschien zaten ze wel samen in het weeshuis. Het is natuurlijk altijd leuk je eigen levensgeschiedenis aan die van een bekend man te verbinden. Wij nemen aan dat het verhaal zo zal zijn ontstaan, misschien als een grap maar voor waar doorverteld van vader op zoon.

Overgrootvader Hubert Reimus vestigde zich als schippersknecht aan de Schippersgracht 114/126 (nu nummer 9) te Maarssen, nadat hij was getrouwd met Huibertje van der Kwast, die werd geboren op 24-11-1802 te Portengen. Zij kregen in de loop der jaren dertien kinderen, die lang niet allen in leven bleven.

Hun negende kind was Huibertus Reimus, de

grootvader van Manus. Hij werd geboren op de Schippersgracht op 28-8-1837 en huwde met Catharina Maria van Dijk. Zij kregen samen drie kinderen. Het huwelijk werd ontbonden door het overlijden van de vrouw. Hubert huwde nogmaals op 17-11-1882 te Maarssen met Catharina Carolina Mager, de grootmoeder van Manus. Deze Huibertus staat te boek als schipper, dus beurtvaarder volgens zijn kleinzoon.

Uit dit laatste huwelijk werd op 2-10-1883 Huibertus Reimus geboren, die huwde met Antje Feddema uit Vinkeveen. Zij woonden op de Schippersgracht 14, waar hij gevestigd was als beurtschipper. Johannes Hermanus (Manus) werd op 09-11-1912 uit dit huwelijk geboren.

“Mijn grootvader had zelf een trekschuit en voer

De Van Lingebrug, gefotografeerd omstreeks 1960.

Foto van de Fa. Jos Pe, verworven door de HKM omstreeks 1989.

van Utrecht naar Amsterdam. Die schuit werd nog getrokken door een paard dat over het jaagpad liep. Wij woonden op de Schippersgracht 14 en mijn opa op nummer 9. Achter het huis waren nog twee paardenstallen uit de tijd van de trek-schuit.

In het begin van de twintigste eeuw kwam de stoomboot. Eerst was dat nog zo'n ding met bovenstoom. Met dat systeem ging veel druk verloren, dus moest er voortdurend hard gestookt worden.

Toen Opa eenmaal een stoomboot had kon hij de schuiten van andere schippers slepen met de boot in plaats van met paarden. Maar de zaken gingen niet zo goed. Vele schippers gingen zelf op motoren over. De concurrentie werd te groot. We hadden geen geld in de familie, dus moest er geleend worden om de zaak te kunnen uitbreiden en het bedrijf lonend te houden. Dat lenen ging nog via de notaris, die gaf geld in leen van rijke boeren. We voeren in de twintiger jaren met een dekschuit, de Maarssen Vooruit. Vader had daar zelf een schot in gemaakt voor het ruim met drie luiken, want we voeren veel voor de verzinkerij van Bammens en de spullen verkleurden

toen onder invloed van het weer, dus ze mochten vooral niet nat worden. Als de knecht ziek was, moest ik bijspringen, ook al moest ik naar school. De meester kneep gelukkig een oogje toe.

Ik kon best goed leren, maar toen ik de zevende klas had afgemaakt, ik was toen veertien jaar, wilde ik toch liever gaan varen. Dat was nu eenmaal zo bij ons thuis.

Voor de Nederlandse Kinine Fabriek haalde mijn vader soms afval van de cacao uit Zaandam en kinabast uit Amsterdam. Intussen schafte de N.K.F. een eigen sleepboot aan die werd gebouwd bij Stoel in Alkmaar, de Cinchona. Mijn vader en ik moesten mee naar Amsterdam, naar Kromhout, waar de boot van een motor was voorzien, om de boot op te halen.

Na enige tijd bleek dat de schipper, die ze in dienst hadden genomen, niet zoveel verstand had van varen met een sleepboot, hij was baggeraar geweest. Toen vroegen ze mij of ik voor hen wilde varen. Dat leek me wel wat, want met mijn vader boterde het niet altijd en zo begon ik op mijn 16e, in 1929, als schipper van de Cinchona en dat ben ik 27 jaar gebleven.

Ik heb goede herinneringen aan de heer Van Linge sr. Zelfs nu heb ik nog een pensioentje uit het fonds dat toen door die man in het leven is geroepen. Het is maar f 66,- in de drie maanden. Maar toch, Van Linge had hart voor zijn personeel. Mijn moeder werd ook altijd allervriendelijkst door hem gegroet. Als hij met zijn vrouw aan het wandelen was en hij zag moeder bij de staldeur achter in de Bolensteinsestraat, maakte hij altijd een praatje en informeerde naar haar gezondheid.

Prachtig was ook dat hij de brug* liet bouwen, natuurlijk had hij daar zelf in de eerste plaats voordeel van, maar ook Maarssenaars die niet bij hem op de fabriek werkten, maar bij Bammens bijvoorbeeld, konden daar de Vecht oversteken. Dat scheelde een heel eind lopen. Ik herinner me nog een timmerman van de fabriek, een zekere Kelderman, die woonde bij de Raffinaderij Zui- len, de Vetkeet. Hij moest al om zes uur van huis om om zeven uur te kunnen beginnen, want hij moest helemaal naar de Kaatsbaanbrug en weer terug naar de NKF. De aanleg van de brug scheelde die man een half uur lopen.

Het was mooi werk op zo'n boot. Ik hield alles zelf in orde. Ik had wel geen opleiding, maar ik had er wel gevoel voor en de motor liep altijd als een zonnetje. De Cinchona had eerst een Kromhout motor uit Amsterdam, daarna kwam er een Deutz motor in, een 2 cilinder. Na verloop van tijd kwamen er monteurs op de fabriek, die ook belast werden met het onderhoud van de motor van de boot. Dat was jammer, ik hield dat ding al

zolang aan de praat, dus ik wist beter wat goed voor hem was. Uiteindelijk moest er weer eens een nieuwe motor in, een Albion, die werd geïmporteerd uit Engeland, maar die heeft nooit goed gedraaid. De motor werkte ook niet goed in combinatie met de schroef. De ophanging deugde niet en het schip stampte als een gek. Op het laatst kreeg ik er zoveel verschil van mening over met de technische dienst, er liep van alles mis, dat ik er genoeg van had en na 27 jaar ben opgestapt. Ik ging toen naar een veerdienst in Slikkerveer, maar dat was niets voor mij dat heen en weer varen over de rivier. Na veertien dagen hield ik het voor gezien en stapte weer in de beurtvaart bij De Jager en toen bij Rederij de Tijdgeest. Ik voer op Rotterdam. Dat was beter werk, maar ik was weinig thuis bij de vrouw en de kinders. Later werkte ik nog acht jaar bij Werkspoor tot de opheffing. Uiteindelijk ben ik met 64 jaar afgekeurd op mijn rug'.

Marja Hatzmann

* De Dr. A.R. van Lingebrug werd in 1923 door de N.V. Nederlandsche Kininefabriek aangeboden aan de gemeente Maarssen. Voor de fabriek betekende dit een aanzienlijke verkorting van de route naar de opslagplaats van de kinabast in het Serdangveem aan de Zandweg. Na de komst van de Termeerbrug in 1974 verloor de klapbrug haar nut en werd gesloopt.

Marja Hatzmann

Bierbrouwers in Maarssen

deel 1

Bij het samenstellen van mijn kwartierstaat¹ kwam ik als voorouder tegen: Christoffel Joriaensz Quant, brouwer te Maarssen.

Voor mij was dit een goede reden om verder onderzoek te doen naar de brouwerij en vooral naar haar bewoners. Het resultaat van dit onderzoek treft u hieronder aan.

Jeuriaensz

Christoffel Jeuriaensz geboren ca. 1580, bakker, was afkomstig uit Alen (Ahlen), een plaats in de buurt van Munster (Duitsland). Samen met zijn broer Harpart (Herbert), bakkersgesel, vestigde

hij zich te Amsterdam.

Stoffel Jeuriaensz komen we voor het eerst tegen als hij in 1606 voor 18 stuivers een gokje waagt in een loterij. Deze loterij wordt gehouden ten behoeve van een nieuw te bouwen oudemannen-

Afb. 1. Een kopie van de ondertrouwakte van Stoffel en Jannetje Jans.

huis in Haarlem. De loterijbriefjes zijn bewaard gebleven². Iedereen die een lootje gekocht had, kon daarbij een rijmpje maken. Zo ook Stoffel met het volgende rijm: 'Die veel inleyt en is niet wijs die niet inleyt en verwacht geen prijs'. Met de deelname aan deze loterij bevond Stoffel zich in goed gezelschap want Jan Jacobsz Bal, alias Huydecoper, de vader van de latere Heer van Maarsseveen, Joan Huydecoper, beproefde eveneens zijn geluk³. Belangrijker echter is dat Stoffel op dat moment (1606) bakker is en woont in het Burgerweeshuis, thans Amsterdams Historisch Museum in de Kalverstraat. De stap van bakker naar brouwer was voor Stoffel niet al te groot aangezien het weeshuis niet alleen over een eigen bakkerij, maar ook over een brouwerij beschikte. Kinderen kregen in die dagen bier, in plaats van, onbetrouwbaar water. Stoffel zal dus daar het brouwersvak geleerd hebben. Ook Stoffels eerste vrouw, Jannetje Reijers, met wie hij in 1607 huwde, woonde in het weeshuis. Zij overleed op jonge leeftijd en Stoffel bleef achter met drie kinderen.

In 1618 hertrouwde hij met Jannetje Jans. Hij is dan al brouwer in Maarssen⁴. (zie afbeelding nr. 1)

Stoffel zelf verklaart in april 1642 naar aanleiding van een verzoek van Jacomo Borchgraeff, inwo-

ner van Maarssen⁵, gericht aan het Hof van Utrecht dat hij (Stoffel) 'getuijge omtrent xxxv jaeren tot Maerssen heeft gewoont ende noch wonende is'.

Zijn verklaring is betrouwbaar.

Vanaf 26 jan. 1609 komt Stoffel, brouwer te Maarssen, regelmatig voor in de boeken van de dagelijkse resolutien der Gedeputeerden van de Staten van Utrecht⁶. Het betreft meestal vermeldingen over conflicten aangaande de inning van de belasting over bieren. Pro en contra Stoffel. Stoffel wordt namelijk vaak genoemd als pachter van de impost (belasting) op bieren te Maarssen of andere plaatsen.

Op 21 juli 1620 verzoekt 'Christoffel Joriaensz Quant, brouwer tot Maerssen den pacht over de bieren aldaer vallende voor den tijt van drij jaren'. Voor het eerst wordt hier ook de familienaam Quant⁷ genoemd. Stoffel raakt goed ingeburgerd in Maarssen en klimt op de maatschappelijke ladder. We komen hem tegen als kerkmeester, diaken van de armenmeesters, schepen (zo'n kleine dertig jaar) en substituut schout.

Terwijl Herbert in Amsterdam blijft wonen, trekt Stoffel dus naar Maarssen waar hij zich in 1608 vestigt als brouwer in dienst van de familie Van Vlooswijk.

Van Vlooswijk

De familie Van Vlooswijk komt oorspronkelijk uit Woerden⁸. Leden van dit Amsterdamse regentengeslacht waren o.a. Claes Cornelisz van Vlooswijk en zijn zoons Gerrit Claesz en Jan Claesz van Vlooswijk. Zij komen regelmatig voor in de Stichtse Leenregisters, bezaten grond en onroerend goed in het Sticht en waren bepaald niet onbemiddeld. Jan Claesz behoorde in 1631 tot de tien rijkste burgers van Amsterdam. Zijn vermogen werd toen geschat op f 320.000,-.⁹ In het oudschildregister van het Nederkwartier uit het jaar 1600¹⁰ wordt Claes van Vlooswijk, vader van Jan en Gerrit, genoemd als *'eijgenaer en bruijcker van een hoff-stede van een halve mergen lands'*, gelegen in Maarssen. Vier mergen land gelegen in Maarssen behoort toe aan *'d'landt commandeur bruijckt bij Jan Claesz'* en later *'bruijckt bij Gerrit Claesz'*. Hoewel de naam Van Vlooswijk dan niet wordt genoemd zal dit wel degelijk de broers Van Vlooswijk betreffen. Jan Claesz van Vlooswijk, geboren 1571, koopman (korenkoper) en bevrachter te Amsterdam en Stoffel Joriaensz Quant, geboren ca. 1580, brouwer te Maarssen kopen samen regelmatig stukken grond aan in Maarssen en Maarsseveen. Zij doen dat voor het laatst op 24 januari 1649.

Op 23 september 1649 verklaart Stoffel Joriaensz Quant dat hij reeds in 1614! samen met de heere Vlooswijk land bezit in Maarssen¹¹. Als Johan van Vlooswijk zijn dochter Maria van Vlooswijk en schoonzoon Pieter van Hoorn als huwelijksgegeschenk o.a. *'vier mergen landts gelegen op de Vecht'* als leen geeft, doet op 17 maart 1638 *'Christoffel Joriaensz Quant brouwer tot Maerssen uijt krachte van sijne procuratie ofte volmacht den behoorlicken eedt'*¹² en wordt het duidelijk dat Stoffel Quant een vertrouwensman was van Johan Claesz van Vlooswijk. De twee zullen elkaar waarschijnlijk al hebben leren kennen in Amsterdam. Jan Claesz van Vlooswijk was daar een omstreden man vanwege zijn remonstrantsche gezindheid, maar wist zijn invloedrijke positie te handhaven. Naast raad in de Vroedschap van Amsterdam (1632-1652), was hij o.a. regent van het burgerweeshuis! (1599). Een aardig detail is nog dat Jan Claesz van Vlooswijk, samen met zijn luitenant Gerard Hudde, staat afgebeeld als kapitein van een compagnie schutters te Amsterdam, op een schuttersstuk (1642) van Nicolaes Elias Pickenoy, dat te zien is in het Rijksmuseum te Amster-

dam¹³.

In een artikel over 't Sant (nu Breedstraat) in de 17de eeuw¹⁴, wordt de lezer op het verkeerde been gezet door de vermelding dat in 1658 Jan Claessen van Vlooswijk bewoner was van Vechtendaal en Cornelis Jacobsen, schoenmaker, in 1633 op de plaats woonde waar nu de R.K. Kerk staat. Uit latere transportakten blijkt echter dat Cornelis Jacobsz, schoenmaker (ook wel van Schroijesteijn genoemd) in 1633 het goed bewoonde dat later Vechtendaal zou heten en dat hij in 1635 zou verkopen aan Jan Adriaensz Hardebol.

Ten oosten van Vechtendaal woonde de heer Van Gent op het landgoed Ter Meer. Ten westen van Vechtendaal woonde Dirck Willemsz van de Graeff, koopman uit Amsterdam. Dirck kocht dit goed, het latere Vechtevoort, in 1633 van de erven Jan Jansz en Barbara Dircx en verkocht het weer in 1658 aan de erfgenamen van Jeremias Noiret. In 1660 nam Abraham van de Voort het goed over. Het gebied ten westen van Vechtevoort, waar nu de R.K. Kerk staat, behoorde toe aan Jan Claesz van Vlooswijk. Dat is het terrein waarop de brouwerij stond.

'Lijntreckinge'

In dit verband moet zeker genoemd worden het verzoek van Johan van Vlooswijk aan het Hof van Utrecht in april 1637 om *'lijntreckinge'*¹⁵ (bepalen van erfscheiding). Wat was het geval? Johan laat het Hof weten dat hij aan de zuidzijde van de Vecht heeft *'seeckere hoffstede en boomgaert daer oostwaerts naest gelegen is Dirck Willemsz van de Graeff, dat d'selve boomgaert eertijts met den scheijslooth tusschen de selven en acht voet wijt gesepareert en gescheijden is geweest nu het erf van den voorsz Dirck Willemsz competerende'* (bezittende). De grens tussen het land van Dirck van de Graeff en Jan van Vlooswijk werd dus gevormd door een sloot die in 1564 *'streckte uijtter Vecht tot aen dat sant ofte kerckpad'*.

Dirck Willemsz had *'sijn erve mette huijsinge gecoft vande erfgenaemen van eenen Jan schoenmaeckers welcken Jan dat gecoft hadde van t gewesene weeskint van Frans Flooren, die dat aengekoomen was van dien Frans op d'welcke dat gecoomen was van Flooris Harmansz sijnen vader'*. De weduwe van Flooris Harmansz, had toestemming van Utteneng, de eigenaar, om een gedeelte van de sloot te dempen *'om gemackelijck met haer waegens ende peerden daer over*

te moogen rijden'.

De eigenaar van het andere erf, Isack Fransz, was daar niet zo gelukkig mee en maakte bezwaar bij de Schout. Op 15 Juni 1590 werd 'ge-rechtelijck de lijndt getoogen tusschen beijde die erven in presentie van Isack Franssz dier tijt eiggenaer van de hofstede, ende de voochden vant weeskint van Frans Floris, dier tijt eiggenaer vande voorsz Dirck Willemssz erve'. Het gedeelte van de gedempte sloot wordt afgebakend met paaltjes. Isack geeft toestemming aan zijn buurman om voor de tijd van negen jaar 'een tuijn te setten die heijnbaer wesen soude en te onderhouden aende ipeboomen van den voorsz Isack'. Isack verkoopt inmiddels zijn boomgaard en hofstede aan Claes Cornelisz van Vlooswijk, vader van Johan, die het goed van zijn vader, overleden in 1611, zou erven. Zo blijft de situatie tot aan 1633.

Nu ziet Dirck Willemsz van de Graeff zijn kans schoon. Hij pikt het land in van de gedempte sloot en zet er 'een hooch houtte schuttinge op de gront van hem suppliant (Johan van Vlooswijk) en nijet opt gescheijt ter halver slooth'. Johan wil terug naar de oude situatie. De schutting moet afgebroken worden en het stuk gedempte sloot moet weer worden opgegraven.

Op 9 juni 1637 reizen diverse functionarissen van het Hof van Utrecht per schuit naar Maarssen 'ten huijse van Christoffel Jeuriaensz Quant brouwer bruijcker vant erve van den suppliant (Johan van Vlooswijk). Dirck is een lastige Amsterdammer. Hoewel er metingen verricht en bakens gesteld worden in de sloot tussen de beide erven trekt hij zich nergens wat van aan.

In 1655 maakt Pieter van Vlooswijk, zoon van de inmiddels overleden Jan, de zaak opnieuw aanhangig bij het Hof¹⁶. Ook de schout Peter van Dulcken en kerkmeester Rutger Hendericksen roeren zich¹⁷. Willen ze Dirck een hak zetten?

Dirck is bereid aan de eisen van zijn buurman te voldoen maar stelt wel zijn voorwaarden. Voor het zover komt, gaan beide erven over in andere handen. Alles blijft bij het oude.

Overigens zou de sloot tussen beide erven ook ná 1655 een bron van ergernis blijven.

We weten nu wel dat in 1637 Jan Claesz van Vlooswijk eigenaar was van een hofstede en boomgaard en Stoffel Quant de brouwer en bewoner. Zo was de situatie natuurlijk ook in 1633 toen Dirck van de Graeff zijn intrede deed in Maarssen en zo zal het ook zijn geweest vóór

Afb. 2. 17e eeuwse brouwerij door Jan Luiken. Overgenomen uit Jan en Kasper Luiken: *Spiegel van het menselijk bedrijf*.

1633.

Vermelding verdient nog de detailkaart van de plattegrond van het dorp Maarssen vervaardigd in 1629 door de landmeter Balthasar Floris van Berckeroode waarop de brouwerij te zien is¹⁸. Met de wetenschap dat Stoffel zich in 1608 als brouwer vestigde in Maarssen en een compagnonschap aanging met de Van "Vlooswijcks", zoals later blijkt, is het aannemelijk geworden dat de brouwerij in of omtrent dat jaar werd opgericht.

De brouwerij

De brouwerij met rosmolen wordt genoemd in een inventarislijst uit ca. 1640¹⁹, waarin aantallen personen en huizen in het Stichtse worden vermeld. (Maarssen: 75 huizen en 231 personen). Gerrit van Vlooswijk is in 1646 eigenaar van de brouwerij. Verder komt hij niet voor in de schepenboeken van Maarssen. Zijn belangen liggen vooral in Woerden en Amsterdam. Hoe de zakelijke verhoudingen tussen Gerrit en Jan van Vlooswijk hebben gelegen, is nog steeds niet duidelijk, maar Gerrit zal de brouwerijzaken aan zijn broer Jan overlaten, die toch al regelmatig verbleef in Maarssen. Als Gerrit van Vlooswijk in augustus 1646 overlijdt gaat de brouwerij dan

ook over in handen van zijn broer Jan Claesz van Vlooswijck de enige erfgenaam. Op zijn verzoek komen schout en schepenen van Maarssen op 10 november 1646 tot '*rechte estimatie* (schatting) *vande huijsinge, hoffstede, brouwerije, rosmolen ende vorder getimmer daer op staende, ontrent de brugge in dese gerechte*'.

De waarde wordt geschat op f 6000,-. Hierbij zijn niet inbegrepen '*de keetels en cuijpen die den huijlder van den brouwerije verclaerde hem in eigendom toe te behooren*'. De waarde van de '*melterij (mouterij), duijfhuys en bergen staende op de hoffstede annex de huijsinghe ende brouwerije*' door Jan van Vlooswijck op eigen kosten gemaakt, wordt getaxeerd op f 2000,-. Aardig is in dit verband de tekening van Jan Luyken van een 17e eeuwse brouwerij. (Zie afb.2.)

Jannetje Jans

Stoffel Quant zal waarschijnlijk in 1651 zijn overleden. Een jaar later overlijdt Jan van Vlooswijck te Amsterdam. Zijn niet onaanzienlijke nalatenschap wordt dan verdeeld onder zijn kinderen waaronder Cornelis van Vlooswijck, schepen en later burgemeester van Amsterdam en Pieter (Peter) van Vlooswijck de nieuwe elgenaar van de brouwerij. Notaris Francois Meerhout heeft er zijn handen vol aan²⁰.

Nauwgezet wordt het sterfhuis doorgenomen. Er komen ook stukken tevoorschijn, die betrekking hebben op de familie Quant, zoals een obligatie ten laste van Jeuriaen Stoffelsz Quant van 1477 gulden 9 stuivers en 4 penningen, gedateerd op 11 maart 1644. Jeuriaen woonde in Zuilen en was de zoon van Stoffel. Een obligatie van 7855 gulden ten laste van Stoffel Jurriaensz, brouwer tot Maarssen, ongedateerd. Ook komt er nog een eigendomsbrief tevoorschijn van '*9 margen lant gelegen in Maerseveen gemeen met Stoffel Jeuriaenssen Brouwer tot Maersen*' gedateerd 14 januari 1627. En tot slot '*een bundel papieren raeckende seckere questie tusschen den overledene en Stoffel Jeuriaensz brouwer tot Meersen*', ongedateerd. Helaas voor de onderzoeker werd betreffende 'questie' niet uit de doeken gedaan.

Op 26 januari 1653 is Jannetje Jans, weduwe van Stoffel Joriaensz Quant, gast van de kinderen Van Vlooswijck in het huis de 'Sonnewijser' gelegen 'op het Singel' en sterfhuis van hun vader. Jannetje laat zich die dag bijstaan door Jan Veeneman, advocaat, en Franck Lourensz van Loendersloot, schout tot Vlooswijck. De betrok-

kenen verklaren '*inder minne ende vruntschap met den anderen verdragen over eengecoomen ende geaccordeert te wesen, soo nopende de pretentien (aanspraken) die de eerste comparanten lasten van de tweede comparante (Jannetje) moveerden (ter sprake brachten), soo ter saecke van interessen, als t' geen de tweede comparante uijt de gemeene penningen van de compagnie tot uijtsettinge en houwelijcx goet van eenige haerder kinderen hadde geemploijeert*' (gebruikt). Uit de notariële akte die dan wordt opgemaakt, blijkt dat er '*compagnieschap*' is geweest inzake de brouwerij tussen Jan van Vlooswijck en Stoffel Quant. Jan was de geldschietter. Stoffel en Jannetje echter, onttrokken gelden uit '*de gemeene compagnie*' voor privé doeleinden. Zij kwamen hun financiële verplichtingen niet na.

De kinderen Van Vlooswijck rekenen Jannetje voor dat zij nog recht hebben op maar liefst drie en twintigduizend zeven en twintig gulden en veertien stuivers. Zoveel contanten zal Jannetje niet hebben maar de 'Vlooswijcks' nemen genoegen met de '*landerijen gelegen omtrent Maarsen die welcke de brouwerije en gemeene compagnie toebehooren*'. De waarde van de landerijen wordt opgeteld en men komt tot een bedrag van negentien duizend vijfhonderdvijftien gulden en tien stuivers. Nog lang niet genoeg. De brouwerij met kuipen, ketels en alles wat '*aert en nagelvast*' is komt aan de familie Van Vlooswijck. Jannetje kan daar geen aanspraak meer opmaken.

De 'Vlooswijcks' laten zich echter van hun goede kant zien.

Zij komen tot een '*vrijwillige gifte en schenckagie de tweede comparante (Jannetje) t haeren behoefte voor haer prive toegevoecht de somma van ses hondert gulden mitsgaders alle den huijsraet imboel en silverwerck inde voorsz brouwerije berustende*'.

Het laat zich raden hoe Jannetje zich gevoeld zal hebben die dag. Ze werd ongetwijfeld met alle egards ontvangen maar dat kon de bittere werkelijkheid niet verbloemen. Waarschijnlijk was ze meer opgelucht dan verrast. Ze wist wel beter. Natuurlijk was er tevoren overleg geweest. Het belangrijkste voor haar echter was, dat ze met de kinderen die nog thuis woonden, de brouwerij (gehuurd) kon voortzetten, want haar twee paarden mocht ze behouden als een '*vereeringe tot haer discretie*' (bescheidenheid). In mooi schrift bekrachtigt zij het notarieel document met haar

handtekening.

(wordt vervolgd)

Henny van Elk

Noten:

1. Een vorm van voorouderonderzoek. Het uitzoeken en verzamelen van gegevens van alle voorouders zowel in mannelijke als in vrouwelijke lijn van een bepaald persoon.
2. G.A. Amsterdam, studiezaal 2, loterijlijsten 1606, reg. 26/125 f196.
3. Periodiek H.K.M. 14e jg. no.2, sept. 1987, themanummer "Vechtenstein" door H.J. Wolters, blz. 47.
4. G.A. Amsterdam, otr. akte d.d. 23-4-1618, 412/147.
5. R.A. Utrecht, Hof van Utrecht, inv.nr. 252-160, J116.
6. R.A. Utrecht, Staten van Utrecht, inv.nr. 264-19.
7. R.A. Utrecht, Staten van Utrecht, inv.nr. 264-25.
8. Elias, De Vroedschap van Amsterdam, 1578-1795, deel 1, blz. 83.
9. Jonathan I. Israel, De Republiek, 1477-1806, deel 1, blz. 383.
10. R.A. Utrecht, Financiële instellingen, inv.nr. 1674.
11. R.A. Utrecht, Kapittel Oud-Munster, inv.nr. 2714.
12. R.A. Utrecht, Leenhof Utrecht, inv.nr. 103.
13. B. Haak, Hollandse schilders in de Gouden eeuw, blz. 295.
14. Periodiek H.K.M. 4e jg, no.1, maart 1977, blz. 6.
15. R.A. Utrecht, Hof van Utrecht, inv.nr. 252-17.
16. R.A. Utrecht, Hof van Utrecht, inv.nr. 252-20, D10.
17. Periodiek H.K.M. 12e jg. no.3, dec. 1985, blz. 48.
18. Periodiek H.K.M. 9e jg. no.4, feb. 1983, blz. 81.
19. Periodiek H.K.M. 9e jg. no.4, feb. 1983, blz. 82.
20. G.A. Amsterdam, Notarissen, inv.nr. 2101, nr. 366.

Van de redactie

1. Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is verboden.
 2. De inhoud van de artikelen is voor de verantwoording van de auteur.
 3. U kunt kopij voor het volgende nummer inleveren voor 30 maart 1998.
-

Inhoudsopgave

Periodiek van de Historische Kring Maarssen

24e jaargang 1997

<i>C.W.P. Bloemendaal</i>	
N.V. Waterleiding 'De Vechtstreek'	14
Militairen en burgerij van Maarssen in 1940	36
Het landgoed Ter Meer, deel 8	48
<i>K.E. Driehuis</i>	
De firma Jütte aan de Langegracht in Maarssen	33
<i>M.C. Hatzmann-Scheltema</i>	
De geschiedenis van de beurtvaart	53
<i>A.H. Hogenhout-Hofman,</i>	
Bij de voorplaat en de Nieuwjaarsgroet	3
<i>R. van Maanen</i>	
Geschiedenis van de polder Maarssenbroek	19
<i>A.J. Mook sr.</i>	
Het landgoed Ter Meer, deel 6	8
Het landgoed Ter Meer, deel 7	31
<i>H. Pouderoyen</i>	
Gebeurtenissen uit het geboortjaar van de Historische Kring	50
<i>J.H. Sagel</i>	
Wie helpt ons verder met de speurtocht ?	30
Vijfentwintig jaar Historische Kring Maarssen, 1972-1997	43
Acht eeuwen bouwen in Maarssen en Maarsseveen, een monumentenwandeling door Maarssen	68
<i>T. Schouten/G.J. van Vliet</i>	
Begrafenissen in Oud-Maarsseveen en Tienhoven	11
<i>J.W. Verhoef</i>	
Lijst der Kiezers der Tweede Kamer (1850), gemeente Maarssen	38
<i>B.J. Visschedijk</i>	
Kringnieuws	1, 25, 41, 65
<i>A. de Zwart</i>	
De Nederlandse Protestanten Bond, 100 jaar in Maarssen	60
<i>Varia</i>	
Kring Kroniek,	6, 27, 45, 66
Bibliotheek, nieuwe aanwinsten	6, 28, 67
Boeken van de plank	28, 29
Nieuwjaarsgroet	4
Inhoudsopgave orgaan van de HKM, 23 jaargang 1996	24
In memoriam A.J. Mook sr., J.W. Verhoef	31, 45

NASSAU TAPIJT
tapijt - gordijnen en zonwering

***Voor kwaliteit
en service***

Harry Meijer
directeur/eigenaar

Nassastraat 17 • Tel. 0346569584 • 3601 BA Maarssen

**RADIO - T.V.
ELECTR. HUISHOUDELIJK**

+ VOORDEEL + VAKMANSCHAP

+ KWIEKE SERVICE

radio en t.v. speciaalzaak

elektron

Nassastraat 9-11,
3601 BA Maarssen
telefoon: 0346-562081

van Waay Woon-Art

woninginrichting

Nassastraat 18
3601 BG Maarssen

telefoon (0346) 56 18 97

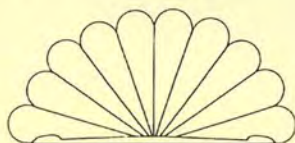
Alles tussen vloer en plafond

**Zet de tijd even stil
voor een bezoek
aan Café Ome Klaas.**

Aan de Vecht, in een historisch stukje Maarssen, ligt Café Ome Klaas. Een café met een traditie die terug gaat tot 1780. Daar kunnen de stamgasten van Ome Klaas u alles over vertellen. Onder het genot van een borrel of tijdens een partijtje biljart. Overdag en in de kleine uurtjes. In Café Ome Klaas kent gezelligheid geen tijd.

Misschien wilt u eens spelen op Nederlands oudste kegelbaan. Of heeft u iets te vieren met vrienden of familie? Ome Klaas maakt van uw partijtje een feestelijke avond. Met een Oud Hollandse maaltijd, barbecue of een koud buffet. Of wellicht heeft u zelf een smakelijke suggestie. Als u van te voren even belt, zorgen wij dat alles naar wens is.

Café Ome Klaas

Al gezellig sinds 1780.

Langegracht 43, Maarssen. Tel.: 0346-561409.